

«Valgt det...» fortellerteater om menneskehandel.

Soroptimistenes årlige 8. mars arrangement var i år holdt på Spira, der over 100 fremmøte fikk oppleve en forestilling om vår tids slaveri. Stykket om menneskehandel ble fremført av Astrid Elise Sæterøy og Beathe Frostad.

Vi får blant andre høre om Katarina fra Litauen. Hun vokser opp i et alkoholisert hjem, med en far fengslet for drap. 15 år gammel flytter hun hjemmefra. I byen fortsetter hun på skolen en liten stund, men med dårlige forutsetninger for å lykkes faller Katarina fort fra. Tilfeldigheter gjør at hun i kommer i kontakt med Sergei. Sergei staser henne opp og lokker henne inn i prostitusjon. Vi får brutalt skildret hennes debut som 15 åring, hvordan hun senere blir tvunget til å ta flere aborter og mishandlingen hun risikerer ved å prøve å rømme. Likevel «velger» hun å låne penger av bakmenn for å reise til Vest Europa for å fortsette med prostitusjon. Etter en særdeles brutal start i Oslo får Katarina kontakt med politiet, som hjelper henne å anmelde bakmennene.

I dag studerer Katarina psykologi. Ti år etter går hun stadig i angst for bakmennene.

Vi også høre om 14 år gamle Happy fra Nigeria. Happy trodde hun skulle reise til vesten for å passe barn. Prostituerte fra Nigeria holdes i sjakk av bakmenn og såkalte madammer. I seks år har hun minst 10 kunder hver dag, uten noe reelt håp om å gjøre opp sin gjeld til bakmennene. Etter hvert griper hun tilbudet om selv å bli madam, i håp om å bli gjeldfri. Happy blir arrestert, tiltalt for menneskehandel og fengslet, knapt 20 år gammel.

Felles for historiene er kynisk utnyttelse av unge jenter i en sårbar situasjon. Historiene skildrer en brutal verden hvor tilfeldigheter tildeler jenter liv i prostitusjon og slaveri.

Skuespillet legger også vekt på at jentene i utgangspunktet vet at det er prostitusjon de blir rekruttert for. De søker et liv i økonomisk frihet, mens resultatet er ofte det stikk motsatte. Stykket kritiserer tydelig holdninger om at prostituerte er offer for sine egne valg ved å legge vekt på at omstendigheter utelukker det som kan se ut som reelle alternativ. Bakmenn, bakgrunn og fattigdom fanger unge jenter i en spiral av trusler, vold og mishandling.

Sæterøy og Frostad har selv skrevet og regissert stykket. Det er basert på rettsprotokoller og intervjuer av ofre, representanter fra politi, krisesenter og hjelpeapparat.

Stykket veksler mellom fortelling og skullespill som flettes sammen med relevante fakta. Fortellingen vekslet mellom en medfølende stemme og en kritisk røst som stadig minner om at jentene har tatt et valg. På denne måten blir vi engasjert og det skal godt gjøres å gå uberørt fra forestillingen.

I samtalen med publikum etter stykket ble det diskutert hva vi kan gjøre for å begrense menneskehandel. Skuespillerne oppfordret oss til å diskutere på jobben, i familien og blant venner. Selvfølgelig også å avstå fra å kjøpe sex, noe 14% av norske menn ikke har gjort. Videre er det viktig å være kritisk til mistenkelig billige kontrakter også på andre områder. Er det for godt til å være sant, er det som regel noen som ikke får betalt som de skal. Menneskehandel er verdens nest største illegale økonomi etter våpenhandel, større enn narkotika. Som skuespillerne påpekte: narkotika selges en gang, mennesker igjen og igjen.